DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
Došlo 11. VII. 1930.

Poštnina plačana v gotovini | Leto III. | V Ljubljani, v ponedeljek dne 11. avgusta 1930. | Št. 32. | Posamezna številka Din 1

SLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III Telefon št. 3487, interurban 3487 Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/II Poštni ček. račun, Ljubljana 15.179 Telefon štev. 2549

Odkritje Cankarjevega spomenika na Vrhniki

Sijajna manifestacija slovenskega naroda svojemu kulturnemu velikanu - Sprevod udeležencev slovesnosti - Sv. maša pri sv. Trojici - Genljivo odkritje spominske plošče na Cankarjevi rojstni hiši - Slovesno odkritje spomenika Ivanu Cankarju, kiparskega dela g. Jurkoviča - Pomembne napitnice na slavnostnem banketu v Rokodelskem domu - Ljudska veselica

Vrhnika, 10. avgusta.

Že v zgodnjih jutranjih urah se je ob krasnem vremenu začelo zbirati na Vrhniki ljudstvo z vseh krajev naše ožje domovine, da prisostvuje velepomembnemu kulturnemu dogodku odkritja Cankarjevega spomenika. Z jutranjim vlakom je dospelo iz Ljubljane ogromno število častilcev našega velikega pesnika in pisatelja. Na vrhniškem kolodvoru, ki je bil okrašen, se je vršil svečani sprejem došlih gostov ob sviranju godbe, nato se je izpred gostilne »Mantova«, ob vznožju še neodkritega Cankarjevega spomenika, razvil sprevod, v katerem so korakale korporacije z zastavami, razna društva, obilo odličnega občinstva, Sokoli in gasilci v kroju ter lepo število narodnih noš. Sprevod je krenil po cesarski cesti, mimo Rokodelskega doma proti farni cerkvi sv. Pavla do Velikega klanca in po Velikem klancu do sv. Trojice.

Sv. maša v cerkvi sv. Trojice

Ogromni val ljudstva, vabljenega in prostovoljno došlega, je kmalu zagrnil ves gaj pred prelepo cerkvico sv. Trojice, kajti premnogo ljudstva v cerkvi ni našlo prostora. Krasno vreme je dalo slavju svoj zlati pečat, možnarji so pokali in vsepovsod se je razlegalo radostno vzklikanje.

V skromni beli cerkvici pa je monsignor Karlo Cankar, brat slavnega pisatelja, daroval tiho sv. mašo zadušnico za pokojnega brata, kateremu je bilo današnje vrhniško in slovensko slavje namenjeno. Mešani zbor je s prisrčno cerkveno pesmijo spremljal genljivo daritev. Sv. maši so prisostvovali domačini in tujci, videli smo zastave, kroje in narodne noše, a pred oltarjem je rodni brat posvečal svojemu rodnemu bratu svojo molitev — zares, nepozaben in do srca segajoč prizor!

Nehote je človeka pretresla človeška bližina velikega pokojnika pri tem cerkvenem opravilu. Pred božjim prestolom se je pogovarjal brat svečenik z bratom mučenikom in trpinom, najvernejšem zgledu našega slovenskega ljudstva.

Po končani službi božji se je vsul val ljudstva po strmem Cankarjevem klancu nizdol pred njegovo rojstno hišo. Nepregledna množica je obstala na klancu, visoko gori, skoraj do sv. Trojice je segala, a pred tesnim prostorom Cankarjeve rojstne hiše so se zbrali vabljeni gostje in domačini, da prisostvujejo odkritju spominske plošče.

Odkritje spominske plošče na Cankarjevem domu

Vrhniški župan dr. Marolt je začel svoj govor, spominjajoč se matere vrhniškega slavljenca. S pretresljivimi besedami je znal obuditi v poslušalcih veličino liste siromašne in tako bogate slovenske matere, ki je bila Cankarjeva in ki je zaslužila, da ji je sin postavil tak spomenik, da more veljati kot simbol vsem neštetim siromašnim in ljubezni tako bogatim slovenskim materam, kot je bila nepozabna Cankarjeva mati.

Ko je župan zaključil svoj govor, vzklikajoč veliki slovenski materi, je padla zavesa s spominske plošče in pevski zbor je zapel milo in lepo slovensko pesem.

S klanca je krenil sprevod proti slavnostnemu prostoru.

Odkritje Cankarjevega spomenika

Na slavnostni tribuni so zavzeli svoja mesta predstavniki oblasti in javnosti, vsem na čelu pomočnik bana dravske banovine g. *Otmar Pirkmajer*, zastopnik armade, rektor univerze g. *dr. Dolenc*, g. podžupan ljubljanski *prof. Jarc*, občinski svetnik g. *Likozar* za ljubljanski občinski odbor, g. podpredsednik zbornice za TOI *Ivan Ogrin*, g. *inž. Klodič*, zastopnik Prosvetne zveze g. *prof. Dolenc*, zastopnik Matice Slovenske g. *Josip Vidmar*, zastopnik Pen-kluba g. *prof. Koblar*, vsi ti poleg veljakov vrhniških in mnogih drugih odličnih osebnosti.

Slavnostni spored je otvoril predsednik vrhniškega odbora za postavitev Cankarjevega spomenika g. *Jurca*, ki je v jedrnatih besedah obrazložil historijat spomenika ter na koncu svojega govora vzkliknil:

»**Zavesa padi!**«

nakar se je ob tušu godal razkril bronasti kip na kamnitem podstavku, predstavljajoč sedečega, zamišljenega *Ivana Cankarja*.

Za tem so bile prečitane brzojavke, med katerimi je zlasti omeniti prisrčno brzojavko ministra Sveglja, pesnika Otona Župančiča in igralca Hinka Nučiča.

Slavnostni govornik F. S. Finžgar

je raz govorniško tribuno govoril ob splošni pozornosti sledeči velepomembni govor:

Pred 33 leti je ugasnila tamkaj na Klancu žena in mati. Žena moža, ki ni imel razen delavne roke — ničesar, mati otrok, ki niso dobili od doma drugega kot njeno veliko ljubezen. Ta mati stoji danes živa pred nami, s solncem ožarjeni lik poveličanega trpljenja: Ona — ena — za vse druge slovenske matere. Ta mati je podoba tistih naših mater, ki jim ni nobenih potov preveč, nobenih prošnja dovolj, ki jim niso nobene solze pregrenke, noben stradež prehud, nobeno delo pretežko — za otroka! Ta mati ne obupuje, ko obupava družina in vsi otroci. Ona jim govori: »**Le potrpite malo! Ne smete govoriti, da se nikoli ne bo spremenilo. Greh je. Če misliš, da se nikoli ne bo izpremenilo, pa se res ne bo spremenilo.** — Ne smeš tako misliti!« — To je mati in žena trdne vere v svoj zarod in mati večnega upanja v boljšo bodočnost.

In danes odgrinjamo obraz sina te preroške matere. Odgrinja ga vpričo naroda njegov rodni kraj, ki je spoznal svojo narodno in človeško dolžnost, da postavi spomenik Ivanu Cankarju tam, kjer se je rodil, kjer je začutil biti vroče srce svoje matere, občutil svoje nemirno srce in spoznal trpeče srce svojega naroda.

O Ivanu Cankarju lahko rečemo s Horacom: Sam si je postavil monument, ki je vse drugače trden kot bron. Da, sam si ga stavi in njegova senca in luč lega in sega do Rusije, Nemčije, v London, v Italijo in v Ameriko — že po vsem svetu in raste od dne do dne. Toda ta resnica nas ne odveže od dolžnosti, da imamo Cankarja tudi v bronu pred seboj. Resnična hvaležnost zahteva izraza tudi v dejanju. In Vrhnika izreče ta hip besedo avalež-nosti — v kamen vklesano in v bron tlito.

In ob tej slovesni uri — kaj naj bi vam povedal o Cankarju? Morda kaj o njegovih delih? Ni mogoče. Preveč jih je. In pa — kdo je še, ki jih ne pozna? In če je res še kdo v Slovencih, ki danes Cankarja ne pozna, je pač vel list na drevesu slovenskega naroda.

Zato bi želel, da si skušamo odgovoriti le na eno vprašanje:

Kaj je bil Ivan Cankar?

Naj nam odgovori kar sam. Vprav na tej lepi Vrhniki je bilo, ko je sedel v krčmi in ves trpek sodil o javnih napakah naroda. Tedaj ga je vprašal nekdo: »Hudi sodnik, povejte nam, kaj pa ste?« — Cankar pa mu je ponosen odgovoril: »**Slovenski pisatelj sem!**«

Miza, od katere je prišlo tako vprašanje, se je zasmejala. Morda se boste danes temu zgrozili. Ni se treba.

Cankarjev odgovor je bil po pravici — in smeh je imel svoje korenine. Vse, kar se je pri nas doslej spisalo, so spisali možje, ki so si od vsakdanjega dela skopi čas za pisateljevanje prikradli. Zato je razumljiva osuplost ljudi, ko se je nenadoma pojavil človek, ki ni ne odvetnik ne uradnik, ne delavec in ne obrtnik, celo potepuh in rokovnjač ni, ampak zgolj pisatelj. Zgolj pisatelj in še slovenski — to je stan, ki ga ni bilo v registru slovenskih poklicev.

Cankar pa se je z jasnim spoznanjem in z vso brdkostjo zgodaj zavedel, da je njegov poklic biti za vsako ceno in za vse žrtve samo slovenski pisatelj. Zavedal pa se je tudi dobro, da to ni stan, ki si ga po mili volji izbereš ali odkloniš. Ta stan je tvoje življenje, je tvoja duša, tvoje srce, vse tvoje bistvo. To je najvišji zakon, zoper katerega ni ugovora. »**Romar, odkazano ti je od nebes, da gledaš, kar drugim ni dano gledati, da poveš, kar drugim ni dano povedati.**«

In ker je veroval, da mu je pisana ta pot od nebes, mu je isto nebo podarilo jezik in slog, kakor ga ni mojstra nad njega. Zdi se, da ni pisal z umom. Iz srca je izžemal kaplje krvi, ki so se strjale v besede in je zato prepričan zapisal: »**Ne kapljica plemenite krvi, iz čistega srca izlite, ne kane brez koristi.**« Zmota bi bila, ako bi nas ta blesteči slog prevaril, da bi sodili, češ, kar sipal je stavke v knjigo, vse pisanje mu je bila igrača. Sam mi je nekoč pripovedoval, da ga muči po celo noč, po več dni en sam stavek. In ko ga je zapisal, kaj čuda, da je pritekel z Rožnika in mi dejal ves žareč: »**Zapisal sem stavek, ki je vreden cekina.**«

Dasi pa je Cankar poznal vso svetovno književnost, je njegov jezik ostal čudovito svojstveno slovenski. Noben svetovni mojster ga ni zapeljal, da bi se le trohico izneveril domu. Slovenskost njegovega izraza, njegovih podob, njegovih porekel je tako pristno naša, da vedo to najbolje oni, ki ga prevajajo v svetovne jezike. Še prav nikomur se ni posrečilo, da bi ga bil zajel in prevel prav do potankosti.

Cankar pa je s svojim izrazom objel in zajel vso lepoto naše domovine: od cesarske ceste do hribovskih stezic, od hribcev in goric do cerkva in banderov, in od krčme do polja in megle — vse mu poje in polje in živi v njegovih besedah. Da, tako je občutil lepoto in milobo slovenskega jezika, da se je kar opajal ob zvonjenju lepega teksta, pa — to sem videl sam — ko je čul slab tekst, je občutil že kar telesno bolečino: obraz se mu je nabral v bolestne gube. Zato ni čuda, da je nekoč rekel: »Spisal bom knjigo, ki ne bo nič povedala, pela pa bo s slovensko besedo kakor pojo zlati kraguljci.«

Ko bi nam bil dal Cankar samo to lepoto naše besede, zajel samo lepoto tega božjega vrtca, ki se mu pravi slovenska domovina, dal bi nam bil silno mnogo. Toda on je vedel, da bi bilo vse to veliko premalo. Res je obetal knjigo samih zlatih kraguljčkov — spisal je ni. Njegova služba ni bila, da bi nam odkrival samo lepoto — še vse višja je bila. Da bi služil resnici. Ta služba je bila najtežja — pa najsvetlejša: »**Resnica je posoda vsega drugega: lepote, svobode, večnega življenja.**«

Biti pa vse življenje, ob vseh prilikah, vsakomur in za vsako ceno odkritosrčen, biti sovražnik hlimbe in laži — zato ne zadošča pogum moža, za to je treba heroja. In tak umetnikov heroizem je bil v Cankarju. »**Vse moje življenje in nehanje je služilo resnici. Kar sem videl z očmi in razumom, nisem zatajil in ne bi zatajil za same nebeške zvezde.**« Ni zatajil in zato ni prizanesel nikomur. Ni udarjal iz osvete, iz maščevalnosti — izžigal je le bolne rane v narodu, v domovini. O njej pravi: »**Videl sem jo v nadlogah, v grehih, v sramoti in zmotah, v ponižanju in v bridkosti. Zato sem z žalostjo in s srdom v srcu ljubil tvojo oskrunjeno lepoto.**«

Tak je bil Cankar: služil je z lepoto resnici. Zato je postal mejnik v slovenski književnosti, zato kažipot v bodočnost. Kakor z nerazumljivim sunkom se je ob Cankarju premeknila naša književnost za desetletja naprej, zrasla pod nebo, kjer žare v svetu najvišji vrhovi.

Ali je potem kaj čuda, da je bila pot tega romarja, ki je šel toliko spredaj in tako visoko, silno samotna? Ali ni bilo poslanstvo od zgoraj, da mu usoda ni dodelila niti rodbinskega ognjišča? Usoda ga je izbrala, da služi domovini in samo njej. **Od 42 let njegovega življenja jih je dal narodu in domovini 25.** Dal ji je vse, sam pa živel bedno. Zaničeval je vsako udobnost, zaničeval svoje telo, svoje srce. V bolezni je odvrnil zdravniku: »Kaj! srce zase, jaz zase!«

Po vsej pravici je mogel zapisati:

»**Moje delo je knjiga ljubezni — odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin. Dal sem ti, kar sem ti, kar sem imel; če je bilo veliko ali malo, Bog je delil. Bog razsodi. Dal sem ti svoje srce in razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje, kaj bi ti še dal?**«

Da, to je bil Cankar: od prve mladostne prešernosti, ko so se odprle mlade oči in se zazrle v lepoto in grehoto domovine pa do trenutka, ko je stala pred njim sodnica smrt — je dajal, dajal in delil — lepoto v službi resnice in pravice. Ni bil brez zmot, pa, kdo se prebije skozi borbe življenja brez njih? Kakor Michelangelo, ki je v mladosti slikal Ledo z labodom, v starosti pa gradil kupolo na katedralo sv. Petra, tako je Cankar od prve rože, ki jo je utrgal v ravnini mladosti, šel zdržema kvišku preko vseh, zoper vse, dokler ni prišel na vrh in s prečiščenim očesom pogledal nazaj na svojo pot in v »**Podobah iz sanj**« izpovedal svoj zadnji credo: Ko se je njegovo srce razklalo v grozi in bolesti, je dalo, kar je še imelo, trojno zadnjo vsebino z vzklikom: »Mati! Domovina! Bog!«

In čigav je sedaj Cankar? Odgovori narodu sam, Ivan! »Vaš sem, bele ceste, vaš sem dobrave in vasi, vaš sem otroci, vaš, dekleta in fantje, vaš, ve matere trpinke, vaš, vi delavci, ki s sragami potu močiti to našo lepo zemljo, vaš, vi vodniki naroda.« Vsem nam drži pred očmi zrcalo lepote, resnice in pravice. Ne zaprimo oči. Poglejmo vanj!

Poglej, Ivan, svoj narod krog sebe!

Hvala ti za tvojo slovensko besedo, hvala za vso lepoto domovine, ki si jo utelesil, za vso resnico, ki si jo razodel, za pot, ki si jo pokazal in še za bič, ki nas je tepel, pa ne krvav od naše krvi — spleten od kapljic tvojih srčnih srag — in še zahvala za poveličanje, s katerim si poveličal naš slovenski narod in pred vsem svetom izpričal resnico: Ljudstvo, ki ima Prešerna in Cankarja — pa če ne bi ničesar več imelo — je med narodi narod zase in vsak dvom o tem je zmota in grehota.

Slava Cankarju!

Konec tega govora je globoko segel v vsa srca, da se je marsikatero oko orosilo. Burno je bil aklamiran.

Učitelj g. *Pavel Japelj* je zanosno deklamiral priložnostno pesem Fr. Jurce: Cankarju.

V imenu ljubljanske mestne občine je govoril občinski svetnik g. *Likozar*, ki je podčrtal, da je bila Ljubljana prvi Cankarjev veliki svet in da hrani Ljubljana njegov grob, radi česar s pravico imenuje Ivana Cankarja ljubljanskega občana.

V imenu ameriških nabirateljev prispevkov za Cankarjev spomenik na Vrhniki je kratko govoril g. *Anton Jurca* iz Detroita.

Sledili so govori g. *Vahena*, zastopnika Krekove mladine, zastopnika ameriških rojakov g. *Gabrovška*, nakar se je vršilo polaganje vencev. Med mnogimi venci, ki so bili položeni ob vznožje bronastega Cankarja, nam je zlasti omeniti prekrasen venec ameriških Slovencev, univerze, Matice Slovenske, Sokola ter vrhniške šolske mladine, ki se je genljivo poklonila svojemu velikemu Cankarju.

Med pokanjem možnarjev in godbo — ne smemo pozabiti krasnega petja mešanega zbora, ki je zapel v srce segajočo priložnostno pesem »V spomin Ivanu Cankarju« — je predsednik Jurca izročil spomenik v varstvo trški občini vrhniški, g. župan *Marolt* pa je z lepim govorom prevzel spomenik v varstvo, s čimer je bil spored odkritja Cankarjevega spomenika končan.

Slavnostni banket

Po slovesnosti, ki je trajala do pol ene, so se odlični gostje zbrali v dvorani Rokodelskega doma k banketu.

Vrsto napitnic je otvoril g. župan *dr. Marolt* s tem, da je nazdravil zastopniku bana, g. dr. Pirkmajerju ter zastopniku armade.

G. *dr. Pirkmajer* je dvignil čašo, da proslavi Ivana Cankarja kot moža, ki je poveličal mater in domovino ter da vzpodbode kulturne in gospodarske delavce, zlasti pa pridne Vrhničane, da pomagajo dograditi našo domovino. Dejal je, da Cankarjev spomenik ne znači le proslavitev Cankarja, marveč vseh onih, ki so svoje sile dali svoji domovini, da velja vsem mrtvim junakom in vsem živim, današnjim graditeljem domovine, zlasti presvetlemu našemu vladarju, kateri je vzel junaško v roke vajeti naše države.

V imenu Ljubljane je govoril g. podžupan *prof. Jarc*, ki je častital vrhniškemu županu in občinskemu odboru, ki je postavil krasni spomenik, ter voščil Vrhniki najlepši napredek v kulturnem in gospodarskem pogledu.

Rektor univerze g. *dr. Dolenc* je v krasnem govoru opisal rast naše narodne govorice, ki jo je utemeljil Primož Trubar, s finesami kulturnega jezika bogato opremil mož z Vrbe, France Prešeren, a Vrhnika je rodila Ivana Cankarja, s katerim je predstavil govornik enega največjih kulturonosev, očeta slovenske besede, glasnika, ki je slovensko misel sporočil tujim narodom, heroja za pravico in lepoto. Prikazal ga je kot enega najpomembnejših utemeljiteljev slovenske univerze. V tem duhu bo Cankarjevo delo preživelo njegov spomenik in bo, dokler bo slovenski rod bil. Zaklju-

čil pa je g. rektor svoj govor s tem, da je napil dejanskemu stvaritelju Cankarjevega spomenika, kiparju Jurkoviču.

Odlični vrhniški občan, trgovec *Lenarčič*, se je spomnil skromnega in požrtvovalnega predsednika odbora za postavitev Cankarjevega spomenika, g. Jurca, ki je hodil kot nabiratelj od Poncija do Pilata, in kateremu se je naposled s pomočjo njegovih požrtvovalnih sorodnikov v Ameriki resnično posrečilo, materielno uresničiti prelepo idejo postavitve Cankarjevega spomenika. Kratko se je zahvalil g. *Jurca*, češ, da je storil le svojo dolžnost napram sošolcu in prijatelju, s čimer je dal krasno spričevalo svoje skromnosti in svojega res plemenitega srca. Napil pa je svojemu sotrudniku in prijatelju inž. Klodiču, kateremu gredo za postavitev spomenika tudi mnoge zasluge. — *Slavko Vuk*, tajnik odbora, pa je poudaril, da bi bilo ostalo vse delo odbora zaman, če bi ne bilo ameriških rojakov, ki se niso ustrašili gmotnih žrtev, niti dolgega pota, da so osebno mogli prisostvovati po svojih zastopnikih, gg. Gabrovšku in Jurci, tej slavnosti. — Zastopnik ljubljanske zbornice za TOI g. *Ivan Ogrin* je nazdravil Vrhniki, ki je kot industrijski in obrtniški kraj dal Cankarju mnogo motivov. Omenil je sodelovanje obrti in industrije pri dejanski postavitvi Cankarjevega spomenika, delo vrlih Vrhničanov, katerim vsa slava in čast. — Zastopnik Sokola je nazdravil in častital v imenu zadržanega staroste g. Engelberta Gangla.

K besedi se je oglasil zopet vrhniški župan, ki se je z izredno posrečenimi dovtipi zahvalil slavnostnemu govorniku g. Finžgarju

G. *Finžgar* je povzel besedo, da predstavi in napije slučajno pri slavnosti navzočemu g. dr. *Jerneju Calviju*, profesorju mantovske realke, znanemu odličnemu prevajalcu in častilcu Ivana Cankarja, čigar italijanski prevodi našega velikana prodirajo v svet in osvajajo italijanski narod za našega pesnika. — V slovenskem jeziku se je zahvalil g. *prof. dr. Calvi* za napitnico, poudaril, da je spoznal v Cankarju enega velikih duhov svetovne kulture in priznal svojo veliko ljubezen do njega. Zaključil je z željo, da bi se po tem mostiču približala oba sosedna naroda ter učvrstila medsebojne kulturne vezi. Njegova napitnica je žela viharno ključena.

Ljudska veselica

Na veseličnem prostoru se je že med potekom banketa začelo zbirati ljudstvo. Iz Ljubljane je s popoldanskim vlakom ter s pogostoma vozečimi avtobusi dospelo velikansko število zabave željnega ljudstva, ki se je kmalu znašlo v najlepšem vrvežu krasno uspele prave slovenske narodne veselice. Dve godbi sta izmenoma svirali. Občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo veliki prostor, se je pri mizah izvrstno zabavalo in v najlepšem razpoloženju proslavljalo vrhniški praznik.

Nj. Vel. kralj na Bledu

LJUBLJANA, 10. avg. AA. Davi ob 7.46 je Nj. Vel. kralj prispel s posebnim dvornim vlakom v Ljubljano, kjer so ga pričakovali zastopniki tukajšnjih oblastev. Po kratkem postanku je dvorni vlak nadaljeval pot v Lesce, kjer je kralj izstopil. Kralja je pozdravil v imenu državnih oblastev okr. načelnik dr. Vidmar. Kralj se je nato odpeljal z avtomobilom in spremstvom v Suvobor na Bled.

Omejeno število slušateljev filologije v Nemčiji

Berlin, 10. avgusta. AA. Minister za prosveto je odredil, da se mora število slušateljev filologije, ki znaša na vseh nemških univerzah 24.000, znižati v 5 letih na 2.500.

Nova opozicionalna stranka v Turčiji

Carigrad, 10. avgusta. AA. Dosedanji turški poslanik v Franciji Sekli-bej, ki se je vrnil domov in podal ostavko, je ustanovil, kakor je bilo že javljeno, novo opozicijonalno stranko. S tem se Sekli-bej vrača v politično življenje. Okoli sebe je že zbral kakih 60 uglednih narodnih poslancev. Programatično zahteva Sekli-bej znižanje davkov, toleranco nasproti tujemu kapitalu, ukinitev monopola, pristop k Društvu narodov in sprejetje Briandove evropske federacije.

Gospa, dobre lastnosti terpentina so Vam znane! Ker milo Gazela vsebuje veliko količino te koristne snovi, boste pri svojem trgovcu zahtevali samo GAZELA milo.

Zastopnik sv. očeta na Evharističnem kongresu v Zagrebu

Stevilne prireditve ob priliki kongresa

ZAGREB, 10. avg. p. Ob priliki evharističnega kongresa se bodo v četrtek, 14. avgusta, ob 8 zvečer vprizorile pasijonske igre. Igrali bodo igralci iz Koprivnice. Križarji in Križarke družbe sv. Petra Klaverja za afriške misijone pa priredijo 14. in 15. avgusta ob pol 9 zvečer, 15. avgusta ob pol 5 popoldne v dvorani Sokola na Trgu kralja Aleksandra slike iz sv. pisma z recitacijami, ritmičnimi plesi in zbornim petjem. Hrvaška katoliška pevska društva priredijo 14. in 15. avgusta ob 8 zvečer cerkveni koncert v katedrali. Tudi v Narodnem gledališču bo ob priliki evharističnega kongresa več predstav. V soboto 16. avgusta pa se bo vršil ob pol 9 zvečer na igrišču Concordie na Tratinski cesti ognjemet, ki bo za Zagreb prvovrstna atrakcija.

Sv. očeta Pija XI. bo na evharističnem kongresu zastopal nuncij na našem dvoru Hermenegildo Pellegrinetti, ki dospe na otvoritev kongresa v četrtek, 14. avgusta. V Zagrebu se mu pripravlja veličasten sprejem, kakor se spodobi zastopniku sv. očeta. Po sprejemu na kolodvoru se bodo podali vsi dostojanstveniki na Kaptol, kjer bo sprejel papeškega zastopnika predsednik osrednjega kongresnega odbora škof dr. Dominik Premuš. Pevski zbor bo zapel nato skladbo »Ecce Sacerdos Magnus«, ki jo je komponiral prav za to priliko Franjo Dugan. Nato se podajo vsi z apostolskim delegatom na čelu v cerkev, kjer se bo vršila svečana otvoritev.

To so priprave za veliki kongres, ki se prične te dni v Zagrebu.

ZAGREB, 10. avg. p. Policija je izdala stroge odredbe proti navijanju cen avtotaksijev ob priliki evharističnega kongresa. Zaprosila je občinstvo, da bi takoj naznanilo vsako nekorektnost s strani šoferjev.

Naši stari bojevniki na Brezjah

Brezje, 10. avg.

Današnja žalna manifestacija slovenskih starih bojevnikov je bila prav veličastna kljub temu, da ni bila dovoljena polovična vožnja. Zbral se je gorenjski narod, da počasti padle junake in jih spominja v hvaležni molitvi. Katehet g. Kogoj je imel slovesno cerkveno opravilo in cerkev je bila nabito polna vseh starih bojevnikov, ki so borili na raznih frontah. Svirala je godba železničarjev »Sloga« pod vodstvom g. Svetla. Prvi jutranji ljubljanski vlak je pripeljal na Brezje velike množice, a drugi še večje.

Po končani sveti maši je bilo zborovanje starih bojevnikov pred cerkvijo. Zborovanja se je udeležilo več tisoč ljudi. Veličastni slavnosti so prisostvovali v imenu dravske divizije podpolkovnik Dušan Jorgović, star bojevnik, ki pozna jako dobro vse soške borbe, dalje v imenu okrajnega načelnika v Radovljici komisar g. Čermak in drugi odlični zastopniki raznih prosvetnih organizacij.

Domačin g. Anton Frelih je otvoril po končani maši veliko zborovanje pred cerkvijo. Množica se je z največjo disciplino udeležila zborovanja. Podal je nato besedo podpredsedniku g. Franu Orehku iz Ljubljane, ki je prisrčnih besedah pozdravil med viharnim vzklikanjem Nj. Vel. kralju zastopnika vojske podpolkovnika Jorgoviča, zastopnika okrajnega načelnika, komisarja Čermaka, ter druge odlične zastopnike. G. Orehek je v svojem lepem govoru poudarjal ljubezen do domovine, kar so navzoči sprejeli z najživahnejšim odobravanjem. Spominjal se je tudi vseh umrlih tovarišev, zlasti pa pokojnega majorja in predsednika zveze g. Colariča. G. Orehek se je kot podpredsednik zveze slovenskih bojevnikov zahvalil nato za lepo in številno udeležbo ter je nato odredil, da se odkrije spominska plošča padlim junakom.

Zavesa se je odgrnila. Na spominski plošči, ki jo je izdelal g. Pahor, je vklesanih 22 imen domačinov, dalje nekaj imen iz drugih krajev, ki so na Brezjah položili svoje življenje v grob. Bivši kurat gosp. Bonač je nato opravil lepe cerkvene molitve.

Podpolkovnik Jorgović, živahno pozdravljen od množice, je pozdravil lepo zborovanje bivših bojevnikov v imenu Nj. Vel. kralja in tudi v imenu komandanta dravske divizije. Njegov lepi, domoljubni govor je bil od navzoče množice živahno aklamiran.

Deklica Pavla Prešernova je nato deklamirala prigodno pesem, nakar so združeni pevci iz vseh občin pod vodstvom g. Hafnerja zapeli preginljivo pesem »Oj, Doberdob«.

Referent za mešč. šole pri banovinski upravi g. Wagner je nato imel krasen govor o pomenu današnje slavnosti in sploh o pomenu moderne osnovnošolske izobrazbe. Njegov govor je bil živahno aklamiran in veliki zvonovi cerkve na Brezjah so zadoneli veličastno pesem.

G. Jože Pirc je imel nato krasen spominski nagovor, v katerem se je zlasti spominjal velikih zaslug pokojnega majorja Colariča. Pozdravil je vse stare bojevnike z najiskrenejšo ljubeznijo ter jim želel, da delujejo še nadalje za procvit naše zedinjene domovine.

Živahno je bil aklamiran tudi govor zastopnika naših invalidov g. Tomca. Župan Valentin Tonejc je nato odredil odkritje spominske plošče in je izrazil najglobokejšo udanost kraljevi rodbini.

Podpredsednik zveze slovenskih bojevnikov g. Fran Orehek je med viharnim odobravanjem navzočih zborovalcev, starih borcev in junakov, predlagal, da se odpošlje Nj. Vel. kralju udanostna brzojavka, ki je bila sprejeta z največjim aplavzom.

Bivši vojni kurat in duša vsega gibanja g. Bonač je imel nato kratek nagovor na vse navzoče, kjer se je spominjal v vznešenih besedah vseh padlih junakov.

Godba železničarske »Sloge« pod vodstvom g. Svetla je nato zaključila prekrasno slavnost z lepo »Oj ta vojaški boben«.

Po končani slavnosti se je vršil pri »Finžgarju« obed, na katerem so bile izrečene prav lepe in iskrene napitnice. Po obedu se je razvilo prav zanimivo posvetovanje. Najbolj simpatičen je bil dobričina gosp. podpolkovnik Jorgović. Domačini so mnogo k temu pripomogli, da se je odkrila plošča padlim borcem, in to v prvi vrsti župan iz Mošenj in pa g. Frelih. Ves dan je bilo na Brezjah prav lepo in svečano razpoloženje, ki se je zaključilo prav mirno in brez vsakega incidenta, kar je znak, da naši stari borci dobro umevajo veliko nalogo, ki jih čaka v bodočnosti.

Pred vojno med Turčijo in Perzijo?

CARIGRAD, 10. avg. as. Med Turčijo in Perzijo grozi vojno stanje. Turčija je zavrnila perzijski protest proti kršitvi meje s strani Turčije, ko je zasledovala Kurde, in je zahtevala kos perzijskega obmejnega ozemlja pri gorovju Ararat, pričakujoč, da se bo meja primerno popravila. Perzija pa je to turško zahtevo odklonila in ponovno protestirala proti kršitvi meje. Izmet paša je danes nenadoma dospel v Angoro s svojega letnega bivanja. Jutri bo važna konferenca s šefom generalnega štaba. Zdi se, da je *Turčija odločena, enostavno zasesti sporno ozemlje. Turške čete so pripravljene ob perzijski meji, da vdro v sporno ozemlje.* Domneva se, da se Perzija ne bo uprla z orožjem, pač pa prosila pomoči pri Društvu narodov. Ruski poslanik v Angori si prizadeva posredovati in predlaga, da se perzijsko ozemlje v gorovju Ararat odstopi Turčiji proti temu, da Turčija odstopi Perziji primeren pas nekoliko južneje.

Družba „ILIRIJA“ Premog
Dunajska cesta št. 46 Drva
Telefon: 2820 Koks

Dr. Krek Miha
javlja, da je
odpri advokatsko pisarno v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 21
nova hiša Vzajemne zavarovalnice
Telefon št. 2912 Telefon št. 2912

Kronika

Osebna vest. Gdč. Fani Kratner je na lastno prošnjo premeščena od davčne uprave Brežice k davčni upravi Ljubljana-okolica. — Za sekundarija v bolnišnici v Brežicah je imenovan g. dr. Kovač Josip. Dosedanji tamošnji sekundarij je prestavljen v bolnišnico za ženske bolezni v Ljubljani. — Višji pristav okrajnega načelstva v Konjicah g. Dom. Dereani je premeščen kot substitut k okrajnemu načelstvu v Litiji.

Odlikovana gasilca. Ob priliki slovanskega gasilskega kongresa v Ljubljani sta bila odlikovana z zvezno kolajno za zasluge gasilstva gg. Guček Franc, načelnik župe, in Hlastan Slavko, vaditelj Jugoslovanske gasilske zveze, oba iz Trbovelj.

Angleški učitelji in profesorji v učiteljski koloniji v Velaluki. Te dni je prispelo iz Dubrovnika v Velaluko okrog 30 angleških učiteljev, učiteljic in profesorjev. Na povabilo Učiteljske ferijalne zveze so v učiteljski koloniji prebili lep večer. Prisrčno jih je pozdravil v imenu jugoslovanskega fer. učiteljstva načelnik kolonije g. Slavko Mrovlje, izražajoč željo, da bi odnesli najlepše spomine iz našega Jadran in se drugo leto vrnili še v večjem številu. Sprejeti bodo povsod bratsko. Za pozdrav se je zahvalil vodja angleške skupine profesor mister Jones iz Londona, ki je izrazil željo, da bi mogel pozdraviti jugoslovansko učiteljstvo v svoji domovini. Razvil se je prav prijeten večer s petjem angleških in jugoslovanskih pesmi. Po noči so Angleži odpotovali proti Splitu.

Huda nesreča pri ribolovu. Neki posestnik iz Srebrnika pri Sv. Petru pod Sv. Gorami je šel te dni lovit ribe v Sotlo. Seboj je imel dinamitne naboje z prižigalno vrvico. Ko je hotel prižgati vrvico in nato naboj vreči v vodo, mu je naboj nenadoma eksplodiral v roki s tako silo, da mu je dobesedno odtrgal obe roki v dleneh. Poleg tega je tudi precej poškodvan po glavi. Prvo pomoč mu je nudil domači zdravnik, nakar so ga takoj prepeljali v bolnišnico v Brežice.

Dveletna deklica utonila. Iz Begunj na Gorenjskem nam poročajo: Dveletna deklica Strgarjeva iz Zgoše je padla v vodo in sicer v rake. Voda jo je nesla do mlinskega kolesa, ki jo je do smrti poškodovalo.

Silna nevihta je divjala te dni na jugovzhodnem delu Pohorja. V občinah Kot in Oplotnica je potolkla toča polja, voda pa je poplavila travnike. Letos je neurje že večkrat obiskalo te kraje.

Predsednik vlade v Belgradu

Belgrad, 10. avgusta. u. Snoči ob 11 zvečer se je z brzovlakom vrnil v Belgrad predsednik vlade g. Živković s svojega inspekcijskega potovanja po Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Predsednik vlade je bil vsepovsod navdušeno in iskreno pozdravljen. Pričakuje se, da se prihodnje dni vrnejo v Belgrad tudi ostali ministri, nakar se bo vršila važna seja vlade, na kateri se bo sklepalo o definitivnih ukrepih z ozirom na sinajsko konferenco, na nadaljnji razvoj odnošajev med Romunijo in Jugoslavijo, kakor tudi med obema državama napram ostalemu svetu.

Nov most čez Donavo

Belgrad, 10. avgusta. u. Danes je odpotovala v Bukarešto naša delegacija, ki se bo pogajala z romunskimi strokovnjaki o gradbi novega mostu preko Donave, ki bo vezal našo državo z Romunijo. Kakor smo že svoj čas poročali, se namerava postaviti most pri Brzi Palanki in bo tvoril direktno zvezo med obema državama. S tem bo dana romunskim proizvodom možnost izvoza preko solunske luke.

Trgovinska pogodba med Romunijo in Madjarsko

Budimpešta, 10. avgusta. z. Za konec tega tedna se je pričakovalo, da bo prišlo do podpisa trgovinske pogodbe med Romunijo in Madjarsko, vendar pa se je ta podpis zavlekel za nekoliko dni. V vprašanju železniške zveze preko Marmaroša so nastale težkoče, ker je romunski generalni štab protestiral proti zopetni vpostavitvi te proge. Prišlo je pa vendar do sporazuma in sicer v toliko, da bo to vprašanje reševala posebna medsebojna komisija. Večerni listi javljajo z zadovoljstvom, da je prišlo do sporazuma, ter upajo, da bo trgovinska pogodba med Madjarsko in Romunijo parafirana najkasneje v treh do štirih tednih.

Napad na Pešavar

London, 10. avgusta. as. Afridska plemena so včeraj res izvršila nameravani napad na Pešavar in so prodrla do utrdb in mestnega ozidja, od koder so jih potem angleške čete po triurnem boju pregnale. Afridi se pa še vedno nahajajo v okolici mesta in angleške naselbine, ki je izven mestnega ozidja, tako da se bojijo ponovnega napada. Angleška letala pa še nadalje bombardirajo ravnino Bara. V enem dnevu so vrgla nad 6000 bomb.

Kralj Feizal v Berlinu

Berlin, 10. avg. m. V petek se je z londonskim vlakom pripeljal na kolodvor Friedrichstrasse kralj Iraka Feizal. Irak v Berlinu nima poslaništva, zato ga je sprejel v imenu lastne dežele iraški zastopnik v Angori Rouf Bey, ki se je iz Turčije pripeljal v Berlin. Naval fotografov je bil ogromen. Šele čez dolgo časa je mogel kralj oditi v hotel Adlon.

Berlin, 10. avgusta. AA. Predsednik Hindenburg je včeraj dopoldne sprejel iraškega kralja Feisala in njemu na čast priredil predjužnik.

Gašper

(† Prof. Gašper Porenta.)

In zdaj še ti, dragi Gašper? Sicer pa je to naša pot. Malo prej ali malo pozneje, da bi le v temi ne zgrešili doma! Ti ga pač nisi zgrešil! Tvoja duša je bila tako solnčna, da je sijala na pot tebi in še drugim!

Spoznal sem Gašperja v Alojzijevišču. Spominjam se zlasti nekih duhovnih vaj, ki jih je vodil sloveči p. Kolb. Zelo so nas prevzele, posebno pa Gašperja. Videli smo ga, kako je hodil po hodniku in bil z roko ob zid, da so mu prsti krvaveli. Tedaj je postal asket in ostal je asket vse življenje. Na njem ste lehko opazovali, kaj je krščanska askeza. To ni nobena mračnost in nobena puščoba. Asket je lehko pust, a ni zato asket, ker je pust. Gašper je bil silno strog do sebe; odpovedaval se je vsemu, kar bi mu moglo ovirati polet duha v kraljestvo božjih otrok. Svoboden je hotel biti. Svobodno naj bi gospodoval duh nad telesom, duhovnost nad čutnostjo, volja nad čutnim teženjem. Te svobode pa ni brez odpovedi. Če se človek vdaja vsem željam svojega srca, tudi čutnim željam, komodnosti, sli po jedi in pijači, nikdar ne bo gospod, ampak suženj. Človek je človek po duhu. Ako torej duh v človeku ne vlada, človek ne gospoduje. Če se človek vdaja čutnim željam, tedaj to, kar je višjega v človeku, služi nižjemu. Tak človek je suženj. Kar je pa, kakor je tako krepko izrazil sv. Pavel (Rim 7, 14—23), po Adamovem grehu v naših udih postava, ki nasprotuje postavi duha in nas usužnjuje grehu, zato ni gospostva in svobode brez boja, brez odpovedi, brez askeze. A ta strogost ni v nasprotju z vedrostjo, z veseljem. Kako neki? Če se človek oprosti sužnosti strasti, neštetih želj in željic nižje narave, če svobodno zagospoduje sam nad seboj, kako bi se ne čudil prostega in kako ne bi bil vesel? Žalosten je človek, če ga kaj teži, če nima, kar bi rad imel, če je izgubil, kar je ljubil. A človek, ki se svobodno odpoveduje vabljivim in minljivim dobrinam, da si osvaja neminljive in resnične, ima, kar ljubi, in nima, česar ne mara. Zato mora biti veder in vesel! Kajpada, popolnega gospostva nad telesnostjo in čutnostjo si človek na tem svetu ne more priboriti. Zato tudi asket ni brez težav. Lehko je bolan, bolna mu je lehko kdaj tudi duševnost, zato se mu tudi vedrost lehko kali in veselje greni. Gašper je bil od mladega bolan — radi jetike je moral za eno leto prekiniti bogoslovne študije —, a bil je vedno veder in vesel, kolikor le bolan človek biti more. Bilo ga je sam vesel smeh in vedra dovtipnost.

No, jaz sem bil z njim le na gimnaziji, potem se nisva videla leta in leta in ko sva se zopet videla, sva se videla le mimogrede, sicer pa sva bila vsak na drugem kraju. A kar sem mogel opazovati in kar so mi drugi pravili, je ostal Gašper, kar je bil: asket, a vedno vesel. Do vseh prijazen in ljubezniv, nesebičen, postrežljiv, v družbi dobrodušen, dovtipen, časih bi se vam zdel celo malo prešeren, če ga ne bi poznali. Sam ni pil, a če je mogel drugim napraviti veselje, zakaj ne bi dal za polič ali v večji družbi za bokal? Seveda se je veselo delal, kakor bi tudi pil, a vsi so vedeli, da pije malinovec.

Dejal bi kdo: kaj pa askeza in Gašperjeva umetnost? Jaz ne razumem mnogo umetnosti, zato ne morem presoditi, kakšen umetnik je bil Gašper. V Velesovem sem videl dve njegovi sliki: sv. Družino in Srce Jezusovo. Čudovita svetloba in čudovite barve — vsaj meni so se zdele čudovite —, a držanje okorno in leseno. Kar vidi se, da je Gašper delal po lutkah. Sv. Marjeta Alacoque drži roke prav kakor lesena lutka. Gašper ni delal po aktih. Ali mu je branila askeza? Prav za prav ne. Saj pravi umetnik že itak gleda samo lepoto in ne počutne nagote, koliko bolj umetnik-asket, ki ga duhovna svoboda dviga še više v kraljestvo duha. A nekoliko težko je res za umetnika-duhovnika, ker bi ljudje tega ne umeli. Mislim pa, da je bil Gašper tako tenkočuten, da se je bal tudi tam, kjer je vedel, da mu tudi askeza ne brani stremeti iz čutne lepote po večni lepoti. Seveda neka askeza je tudi to, odpovedati se višji umetnosti, ki bi jo morda na drugi način lehko dosegel!

Zadnja leta je Gašper veliko trpel. Kostna jetika ga je grabila sedaj tu, sedaj tam in lotile so se ga še druge bolečnosti, tako da je bil res ubožec. A nosil je vse to kar moči potrpljivo. V družbi je bil še vedno vesel; če se je začel kriviti od bolečin, se je umeknil v svojo sobo in legel. Zadnji čas je mnogo polegal. Zdravniki so mislili, da bi operacija pomagala, a stara bolezen in slabotno srce je nista več prenesli. Moral je umreti.

Bil je profesor. Mnogo učencev je naučil risanja, nekaterim je pokazal celo pot do umetnosti, a za nas druge je bil in bo še tudi poslej profesor askeze. S svojim zgledom naj nas uči, kako bodi krščansko življenje veselo in ljubeznivo. Saj je dejal sv. Frančišek Saleški, da je velika zmota, če menijo nekateri, da morajo biti kristjani mračni in pusti.

A. Ušeničnik.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 10. avgusta.

Čeprav nismo še niti v sredi avgusta, vendar je bila današnja nedelja popolnoma podobna lepi jesenski nedelji. Vreme ugodno, sijalo je solnce, zrak pa hladen. Kopalce je zelo prestrasil dež zadnjih dni in se jih je danes le malo kopalo v rekah. Iz Ljubljane je seveda odšlo mnogo ljudi, bili pa so po večini izletniki. Vendar se današnji odtok prebivalstva iz mesta niti od daleč ne da primerjati z onim ob lepih junijskih ali julijskih dnevih.

Danes se je vršil v **Djakovem velik gasilski praznik.** Hrvatsko-slavonska vatrogasna zajednica je razvila svoj nov prapor, ki so ji ga darovali češki gasilski baratnici. Poleg številnih češkoslovaških gostov, ki so odšli v Djakovo po vseslovanskem gasilskem kongresu, se je slavnosti udeležila tudi **6 članska deputacija ljubljanskih prostovoljnih gasilcev** pod vodstvom poveljnika g. Milka Hojana. Ljubljanski gasilci so odšli v Djakovo s svojo novo zastavo. Gasilskih svečanosti se je udeležil tudi predsednik gasilskega kongresnega odbora g. Rihard Engelsberger.

Kronika dogodkov v mestu je skoro prazna. Na policiji so imeli črez noč zaprta le dva pijanca, ki so ju pa izpustili.

Nezgodna kronika razen ene nesreče ne beleži ničesar. Popoldne okrog 2 se je pripetil na Emonski cesti

hud karambol.

21 letni Gustav L., ekspedient industrije platnenih izdelkov v Jaršah in stanujoč v Glinški ulici, se je peljal z motornim kolesom po Emonski cesti. Nasproti mu je privozil avto neke ljubljanske gradbene družbe. Motorno kolo se je z vso silo zadelo v avto in motociklist je odletel na tla. Pri padcu si je zlomil levo nogo v piščali. Poškodba je precej komplicirana. Tudi motorno kolo je zelo poškodovano. Ponesrečenega motociklista je reševalni avto prepeljal v bolnišnico. Krivdo zaradi nesreče valita šofer avtomobila in pa ponesrečeni motociklist drug na drugega.

Palačo banske uprave so pričeli delavci v soboto beliti. Palača je imela dosedaj sivo barvo, odsedaj naprej pa se bo postavljala s čisto belo barvo. V novi barvi bo to krasno poslopje še lepše, kakor je bilo dosedaj.

Nova pridobitev ljubljanskega mesta

(Pismo našemu uredništvu.)

Ljubljana, 10. avgusta 1930.

Gospod urednik!

Ravno ko sem bil prebral članek londonskega lista »Times« o vzorni socialnohigienski organizaciji v naši državi, me pride prijatelj klicat, naj napraviva mal sprehod od Kopitarjeve ulice do Prul na desnem bregu Ljubljanice. Kaj pravite, gospod urednik, kako sva osupnila, ko par sto korakov od šentjakobskega mostu naprej, tik pred najmodernejšimi vilami, ki se tam gradijo druga za drugo, zagledam kot nekako ospredje k čudovito gosposki baročni stavbi poštnega ravnateljstva nad strugo Ljubljanice kakih deset kolib, zbitih iz desk, v katerih brez luči in zraka, v največjem smradu čepijo človeška bitja obeh spolov — stati itak ne morejo. Okoli teh, iz zabojev, podarjenih od naših dobrosrčnih manufakturnih trgovcev, sestavljenih »človeških« bivališč se po travi Ljubljaničinega brega mirno pasejo zajčki, kakšna mršava kura in grintavi cucki, ki se igrajo s starimi šolni; idiličnost tega kraja na obrežni promenadi pa še povečujejo tu in tam rumeno-zelene kaluže, nastale po tekočinah iz človeškega organizma, bratsko združenih s pomijami. Ko s prijateljem to novo ljubljansko kolonijo ogledujeva, se zberejo okoli naju ljudje, ki nam čuda kakšne historije pripovedujejo o tem najnovejšem vilskem rajonu prelepega ljubljanskega mesta, ki mu s toliko modrostjo in skrbnostjo že par let načeluje naš občespoštovani gospod župan dr. Puc. Kmalu se na lastne oči in ušesa prepričava, da so nama ljudje poročali resnico. Med dvema kolibama se je namreč obnovil običajen prepir: hreščeče vpitje, vihtenje kastrol, najizbranejše psovke; sploh prizor, kakor ga vsi stanovalci in šetalci na Prulah in na nasprotnem »Bregu« vsak dan lahko uživajo. Da se v takih pasjih kolibah mora kotiti najhujša moralna beda, je itak samoposebi razumljivo. Kako izgleda Ljubljanica, ki teče pod temi gnezdišči umazanije in bodočih epidemij, si lahko mislite, gospod urednik; da pa ženske zraven in nasproti v ti vodi perejo trnovsko in prulsko perilo, tega pa gotovo ne verjamete, pa je le res, kakor se lahko sami prepričate. Če bi bil g. urednik lista »Times« to videl ali pa drugače o tem zvedel, bi gotovo ne bil pozabil v svojem članku omeniti bele Ljubljane kot kričečo izjemo v vzorni socialnohigienski sliki naše države. Vendar pa mislim, gospod urednik, da to tujskemu prometu pri nas ne bo škodovalo, zakaj, če hodijo Angleži v Napolj gledat stare cunje, vohat smrad tistih ulic in poslušat kričanje laških bab ter opazovat druge romantične prizore noči — čemu ne bi šli rajši uživat takih in podobnih reči na Prule v Ljubljano? Koliko funtov bi prištedili oni, koliko dinarjev pa zaslužili mi! Zato bi ljubljanskemu magistratu vsekakor svetoval, naj v to svrho da fotografirati ta del mesta, kakor se fotografirajo izvestne ulice in kotički Napolja ali pa tržaškega starega mesta — naš »Putnik« pa naj se pobriga za razširjenje takih mičnih slik našega slavljenega prestolnega mesta in njega ljubezni za pestrost in raznoličnost. Ko prihodnjič srečam moja dobra prijatelja, gospoda župana in gospoda podžupana, ju bom vprašal, kaj pravita k tej moji ideji? Jaz mislim, da je naravnost sijajna in da mi jo bosta gotovo zavidala. Na vsak način pa, preden tiste kolibe dasta podreti in zgradita kakšno vzorno higiensko zasilno barako po načrtih in zahtevah g. dr. Štamparja — kar bosta gotovo v najkrajšem času naredila — ju prosim, da prejšnjega bivališča ja ne pozabita fotografirati ali pa g. Tratniku naslikati dasta pa potem kot dragocen spomin zraven drugih zgodovinskih slik našega prestolnega mesta v magistratnih dvoranah obesiti ukažeta.

Vaš prijatelj.

Roparski napad na pismonošo

Berlin, 10. avgusta. m. Denarnega pismonošo Kleue so napadli, ko je raznašal denar, trije mladi fantje. Bili so ga po glavi, davili in mu skušali iztrgati denarne nakaznice in pa denar, kolikor so ga mogli z rokami zagrabiti. Pismonoša je, od silnih udarcev omamljen, padel na tla. Roparji so zbežali. Napadeni, ki je glasno klical na pomoč, se je medtem zopet dvignil in zasledoval roparje. Policiji se je posrečilo prijeti enega roparja, druga dva sta ušla. Na policiji so ugotovili, da je prijeti ropar 24-letni elektromonter Einers. O svojih dveh tovariših noče ničesar povedati, pravi le, da je brez dela in brez stanovanja. Napadeni pismonoša se je moral iti zdravit v bolnico.

Juniorsko državno prvenstvo v plavanju

Viktorija državni prvak v plavanju - Ilirija prvak v skokih juniorjev in seniorjev - Wilfan postavlja nove državne rekorde, dobi nagrado za najboljšega plavača - Jug (Dubrovnik) državni prvak v waterpolo

Tekmovanje se je pričelo s plavanjem **50 m prosto.** Razpoloženi juniorji so dosegli dobre rezultate. Ostra borba se je vršila med Wilfanom in Brainovičem. Zmagal je Wilfan z naskokom celega metra.

1. Wilfan (P.) 29; 2. Braimovič (J.) 29.2; 3. Marovič (J.) 29.5; 4. Gazzari, 5. Prvan, 6. Kuzmanič.

100 m hrbtno: Naša napovedovanja, da bodo dame dosegle najboljše rezultate so se uresničila. Kar tri so dosegle boljši čas od državnega rekorda. Na cilj so prispele: 1. Wimer (V.) 1 : 38.5, 2. Wolfart (I.) 1 : 42.8, 3. Dolenec (I.) 1 : 44.2, 4. Lampret (I.), 5. Kaliterna (J.), 6. Topič (V.) Lampretova, ki je dosegla v predtekih najboljši čas, je radi slabega obrata dosegla samo četrto mesto.

100 m prsno: Ta točka je bila zasebna zadeva obmorskih klubov. Na tej progi dominirajo plavači Jadrana, ki so dosegli tudi prva mesta. 1. Birimiša (J.) 1 : 27.2, Midžor (J.) 1 : 29.3, 3. Niklajevič (Blg.) 1 : 29.6, 4. Jelič (Jug), 5. Ferček (Gr.), 6. Pazinović.

100 m prosto juniorke: Utrujene juniorke Ilirije niso imele posebnih izgledov proti favoritki Županovi iz Sušaka. V resnici je tudi Županova postavila novi državni rekord, precej boljši od prejšnega. Za tri točke so prišle v finale samo Viktorijašice in Ilirijanke. 1. Župan (V.) 1 : 23.8, 2. Nudanič (V.) 1 : 30.7, 3. Lampret (I.), 4. Wimer (V.), 5. Volfart (I.), 6. Bradač (I.).

Skoki seniork s stolpa: Startala je samo Pretnarjeva, ker so vse druge odstopile. Z lepimi skoki s 5 in 10 metrov je odnesla zmago. Le žal, da ni bilo konkurence. Dosegla je 29.04 točke.

Skoki seniorjev s stolpa: V tej točki se je žirija zopet pokazala v čudni luči. Naši skakači so v državi brez konkurence. Edini, ki je sposoben konkurirati je Ljubljančan Grilc, sedaj član K. S. U. Radi njega, ker predpisanega skoka ne zna, je žirija predpisani skok spremenila. To pristrano poslovanje žirije je izzvalo ogorčene proteste navzočega občinstva. Naše domneve o pristranosti žirije so se v polni meri uresničile. V prihodnje bo treba energično zahtevati zastopstvo v žiriji, kajti radi pristranosti žirije ne smejo biti oškodovani uspehi naših skakačev in plavačev. 1. Grilc (K. S. U.) 74.09, 2. Kordelič (I.) 73.56, 3. Strnad (I.) 70.48. Radi skoka, ki smo ga omenili, je dosegel zmago Grilc.

Štafeta 3 × 50 m juniorke: Ta točka je bila zelo napeta, udarili sta se štafeti Ilirije in Viktorije. Zadnji plavačici Bradač in Župan sta startali istočasno. Šele v zadnjem metru je boljši sprint odločil zmago. Bradačeva je krasno plavala. 1. Viktorija I 2 : 08.2, 2. Ilirija 2 : 09.4, 3. Jadran I 2 : 16.4, 4. Primorje, 5. Ilirija II, 6. Viktorija II. Čas Viktorije je nov državni rekord, ta proga se je plavala prvič na državnem prvenstvu.

4 × 50 prosto juniorji. Zopet napeta točka. Za prva mesta sta se borila Jadran in Viktorija. Padli so zopet državni rekordi; celo rekord, ki je bil v predtekih postavljen. Na tej progi je dosegla Ilirija s četrtim mestom lep uspeh. 1. Jadran II 2 : 03.2, 2. Viktorija I 2 : 05, 3. Jug I 2 : 07.8, 4. Ilirija, 5. Belgrad.

Waterpolo.

Jug : Bob 9 : 1 (5 : 1).

Jugovi igralci so predvedli lepo igro, polno duhovitih potez na gol. Zmago so čisto zaslužili. Bob ni igral nobene vloge, v drugi polovici so se Bobovci omejili le na obrambo in faule. Posebno v faulih je bila igra zelo bogata. Jug je imel v Dobroviču najboljšega igralca. Dobrovič je sam s svojimi energičnimi potezami na gol največ pripomogel k lepi zmagi. Dobro je sodil Macanović.

Popoldanske tekme so se pričele s točko **50 m prosto juniorke.** Startalo je 7 tekmovalk. Situacija je bila jasna v korist obeh Viktorijašic. Do polovice proge so plavale vse tri skupno, v sprintu sta pa prevzeli vodstvo. 1. Medanič (V.) 35.9, 2. Župan (V.) 36, 3. Lampret (I.) 37, 4. Wimer (C.), 5. Bradač (I.), 6. Fettich (I.) Radi prenaglega starta je bila Wolfartova diskvalificirana. Po tej točki je Viktoria prišla sigurno na vodstvo s 106 točkami pred Jadranom s 81 in Ilirija 58 točkami.

Druga točka je bilo plavanje **100 m hrbtno.** Siguren favorit je bil fenomenalni Wilfan. Priboril si je tudi prvo mesto z velikim naskokom. Bil je celih deset metrov pred Marčeto. Dosegel bi pa še boljši čas, da je imel resnejšo konkurenco. 1. Wilfan (P.) 1 : 18.2, 2. Marčeta (J.) 1 : 23.5, 3. Mini (V.) 1 : 24.8, 4. Žirovnik (I.), 5. Lavrenčič (I.), 6. Jelič. Kot peti je prispel na cilj Ciganović od Juga, bil je pa diskvalificiran radi slabega obrata.

Nato so nastopile juniorke k tekmi na **100 m prosto.** Borba med prvimi tremi je bila izredno ostra. Prvi dve mesti so si priborile domače Prekuhova in Severjeva. Medtem ko je favoritka Wolfartova očitno zmučena zaostala in se plasirala na zadnje mesto. 1. Prekuh (P.) 1 : 41.2, 2. Sever Mara (I.) 1 : 41.3, 3. Kaliterna (J.) 1 : 41. 4, 4. Bier (V.), 5. Mrkušič, 6. Wolfart.

Točka 100 m prosto se je prvič plavala na državnem prvenstvu. Zato je tudi čas, ki ga je dosegel Wilfan, nov državni rekord. Ta čas je postavil v lepem stilu in v močni konkurenci. Vse do zadnjih metrov so bili Wilfan, Marović, Bradinović in Gazzari skupno. V finišu je pa Wilfan silno pritisnil. Že rezultati sami pričajo o ostri borbi. 1. Wilfan (P.) 1 : 06.9, 2. Marović (J.) 1 : 07.9, 3. Brainović (J.) 1 : 08.6, 4. Gazzari, 5. Dabrović (Jug), 6. Panjković. Rezultat Wilfana na tej progi je dokaz, da je v stalni formi. Kajti na podzveznem prvenstvu je plaval v istem času.

Skoki seniork z deske. Nastopilo je prvič večje število tekmovalk. Ilirijanke so imele v tej točki konkurenco, ki pa ni bila nevarna. Pričakovati je bilo lepih, elegantnih skokov. V tem pogledu so pa seniorke ostale veliko dolžne. Le redki so bili skoki, ki so bili izvedeni res lepo. Pozna se pa tekmovalkam, da ne trenirajo preveč. Pretnarjeva je že stara tekmovalka, od nje je bilo pričakovati lepših skokov. Dosegle so: 1. Pretnar Bogi (I.) 33.46 točke, 2. Baumgarten Ada (I.), 3. Grizogono (J.) 25.04.

Skoki seniorjev z deske. Pri teh skokih je žirija poslovala dobro. Vendar so se dopoldanski dogodki poznali Kordeliču. Nastopal je z veliko nervoznostjo, zato tudi skokov ni izvajal tako lepo kot v semifinalu. Splošno se je pa pri vseh nastopajočih videlo, da so skakalci s stolpa in ne z deske. Skoki pa, ki so jih pokazali, precej zaostajajo za skoki prošlega tekmovanja. Mogoče je tudi dvakratno — nepotrebno — tekmovanje vplivalo kvarno na skakače.

1. Kordelič Srečko (I.) 99.76
2. Grilc Bogomir (KSU) 98.34
3. Gontes Ernest (P.) 71.38
4. Žvan Ludvik 68.52
5. Strnad Egon 67.46
6. Gambrič Josip 57.58.

Dosegli so v skokih Ilirija 65, K. S. U. 22, Jadran 5, Primorje 5 točk. S tem si je Ilirija ponovno priborila državno prvenstvo v skokih, to pot pod skrajno neugodnimi pogoji. Izredno ostra in od razpoloženja sodnikov odvisna je bila borba med Kordeličem in Grilcem.

Po skokih se je vršila najzanimivejša točka popoldanskega tekmovanja: *štafeta 4 krat 50 juniork.* Oziroma ne najzanimivejša, temveč od tekmujočih najbolj težko pričakovana točka. Do prve predaje je dobro plavala Wolfartova in dosegla naskok, ki ga je Jenkova še povečala, Lampretova je pa zopet slabo startala. Vendar so bili vsi napori Ilirijank zaman. Sicer le z majhno razliko, vendar je zmagala Viktorija, ki je postavila boljše sprinterke. — 1. Viktorija I 2:35.8; 2. Ilirija I 2:38.3; 3. Jadran I 2:51.4; 4. Jadran II; 5. Ilirija II; 6. Primorje.

Nato so startali juniorji k zadnji plavalni točki državnega prvenstva, k štafeti 3 krat 100 mešano. Od domačih je bilo zastopano s štafeto Primorje. V tej štafeti je Wilfan ponovno dokazal svojo visoko formo. Svojo progo je plaval veliko boljše od rekorda in sicer 1:15. Bilo je pa premalo, da bi dosegli boljše mesto. Zmagala je štafeta Jadrana II v silnem finalu. — 1. Jadran II 4:06.4; 2. Viktorija I 4:11.9; 3. Jadran I 4:12.8; 4. Jug; 5. Viktorija I; 6. Primorje.

Končno stanje točk je: *Viktorija 169, Jadran 156, Ilirija 92, Primorje 62, Jug 22, Belgrad 9, Gradjanski 2.*

Po končani tekmi je Macanović razdelil lična darila. Prehodni pokal »Novosti« si je osvojila Viktorija s Sušaka, ki je zmago tudi upravičeno zaslužila.

Jadran : Bob 1 : 0 (1 : 0). Kot zadnja točka državnega prvenstva se je vršila vaterpolo tekma. Belgrajčani so igrali veliko boljše kot dopoldne, pokazali so pa premalo odločnosti pred golom. So borbeno moštvo, ki pa le prerado faula. V tem pogledu in tudi glede igre so jih prekašali Splitčani. Jadranaši so igrali fair in skušali z lepimi kombinacijami doseči zmago. Radi dobrega kritja jim pa ni uspelo v celoti. Gol, ki so ga zabili, je bil dosežen iz lepega strela, vendar je pa vratarja presenetil. Od obmorskih klubov, ki goje vaterpolo, smo pričakovali veliko lepšo in boljšo igro.

Hrvatski sport

Zagreb, 10. avg. p. Današnja tekma z dunajskim WAC je izpadla v korist Gradjanskega po zelo ostri in interesantni igri. Igra je končala s 4:1 (3:1).

Zagreb, 10. avg. p. Včeraj popoldne so se na igrišču Concordie nadaljevale tekme v pokalnem turnirju drugorazrednih klubov. Obisk občinstva je bil slab. Nastopila sta samo dve para, ker Tipografija II., ki bi morala igrati z Zmajem, ni nastopila. Igrali so Derby-Olimpia 1:0, Atena-Concordia IV. 2:1. Turnir se nadaljuje v ponedeljek ob pol 6 na igrišču Concordie, kjer nastopijo Železničarji IV., Husk, Concordia III., Sokol II., Železničar II., Concordia I.

Huda maščevalka

V nekem zavodu v Bad Sachsa v Nemčiji so odpustili neko služkinjo. Ta je dolžila kuharico, da je ona kriva njene odpustitve. Sklenila je, da se bo temeljito maščevala nad njo. Najprej je, da bi umorila kuharico, odprla petelin pri plinu v kuhinji; vendar so to pravočasno opazili. Zvečer pa se je služkinja oborožena s sekiro in kuhinjskim nožem skrila pod kuharičino posteljo. Kuharica pa je, preden se je vlegla spat, preiskala svojo sobo in našla služkinjo. Ta se je vrgla nad kuharico s sekiro in kuhinjskim nožem. Razvil se je srdit dvoboj. Ko so na kuharičino vpitje prihiteli domači, je napadalka skočila skozi okno in ušla. Drugi dan se je sama javila policiji. Kuharica je precej ranjena.

Drobne vesti

Pariz, 10. avgusta. AA. Poročajo iz Nice, da je snoči strmoglavilo vodno letalo in se razbilo. V letalu so bil pilot in trije potniki. Pilot je mrtev, en potnik hudo ranjen.

London, 10. avgusta. AA. »Morning Post« poroča iz Moskve, da je reka Oka, pritok Volge, pri Nižnem Novgorodu prestopila bregove in preplavila nekaj vasi.

Varšava, 10. avgusta. AA. Vojni minister maršal Pilsudski se je vrnil z dopusta.

Mariborska nedelja

Maribor, 10. avgusta.

Deveto pobinkoštno nedeljo smo preživeli v obdravski prestolici v običajnem nedeljskem razpoloženju; tudi danes se je pokazalo, da so pri Mariborčanih razne nedeljske prireditve zelo v číslih. Mariborska narodna društva so ob veliki udeležbi njih članstva pohitela v Apace k prvi tamošnji narodni prireditvi. Meljsko prosvetno društvo je imelo s sodelovanjem Kat. omladine svojo prireditev na Pobrežju pri Reibenschuhu. Sploh: prireditev in vrtnih koncertov ter veselic brez konca in kraja. In datum je tudi še bil ugoden za današnje prireditelje. Tudi se je precej Mariborčanov udeležilo proslave 40 letnice gasilskega društva v Rušah. Razumljivo je nadalje po pardnevnem deževju, da ni bila frekvenca na otoku in znanih planinskih postojankah kaker sicer ob nedeljah in praznikih.

V policijskih bukvah stoji: 2 aretaciji radi potepuštva in razgrajanja ter 20 prijav radi običajnih policijskih prestopkov. Neznana pa je usoda 23 letnega Franceta Šnuderla, ki je že pred tremi dnevi pobegnil od doma v Tvorniški 24. Njegova mati Ivana Vračka je včeraj prejela neko dopisnico iz Ptuja, kjer ji neznanec sporoča, da je bil skupaj z njenim sinom, ki je tožil radi brezposelnosti in ki mu je dejal, da se bo vrgel s ptujskega mosta v Dravo. Za Šnuderlom se vrše poizvedbe.

V smrt je hotela 27 letna zasebnica Hedi Zlokas, stanujoča v Jezdarski ulici 1. Davi okoli ene ure je vzela večjo količino kokaina. Njen mož je še pravočasno opazil, kaj se je bilo zgodilo. Nezavestno jo je moštvo tukajšnje reševalne postaje odpremilo v bolnišnico; njeno stanje je izven nevarnosti. Vzrok poizkusa samoumora ni znan.

Tudi brez n e z g o d ni šlo. 28 letni čevljarski pomočnik Friderik Kocbek iz Voseka pri Sv. Marjeti ob Pesnici je tako nesrečno padel s kolesa, da si je pri padcu zlomil levo kljačnico. — 51 letnemu delavcu Filipu Zebcu iz Vohove pa je cirkularka poškodovala levo roko. Oba ponesrečenca so prepeljali v tukajšnjo splošno bolnišnico.

Umrla je v starosti 66 let zasebnica Marija Cedek, Tezno 87. Pogreb pokojnice bo jutri ob pol 15 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Westarp za monarhijo

Berlin, 10. avg. m. Zastopnik časopisa »Kreuzzeitung« je vprašal grofa Westarpa, vodiielja nove konzervativne stranke, disidentov iz Hugenbergovega tabora, če je ohranil staro svoje stališče do monarhističnega vprašanja tudi sedaj, po novih političnih dogodkih. Westarp je odgovoril:

»Nihče naj ne misli o meni, da sem spremenil svoje stališče v tem osnovnem vprašanju mojega političnega dela. Monarhistično prepričanje in mišljenje mi nalagata dolžnost, da za nju nastopim in delam, pa naj bosta praktično v tem času še tako malo uresničljiva in je njuno uresničenje v še tako dajni bodočnosti.«

»Mislite, da boste mogli uspešno zastopati to stališče konzervativne ljudske stranke?«

»Slika bodoče države s konzervativnim značajem se ne da ugotoviti v negibni dogmi, temveč se mora izpopolnjevati z razvojem in s skušnjo. Delo na tej sliki mora privesti do zaključka, da je v nemškem bistvu in da odgovarja posebnim nemškim potrebam kronati stavbo z monarhističnim vrhom. Cesarska misel živi dalje in bo tem bolj zaživela, čim hujša je beda in čim bolj jo sedanji oblastniki prikazujejo kot nedopustno. Za novo zgradbo države je neizogibno potrebna.«

»Ilustracija« štev. 8. je te dni izšla v prvovrstni opremi in izbrani vsebini: Vodnik Badjura. Martuljek s Srednjega vrha. O Alpah, alpinistih in alpinizmu (R. Ložar.) — Z naših planin. — Golk dreves in pesem oblakov. — Kako so potovali naši dedi. — Danes potujemo. Ljubljanska drama gostuje na jugu države. — Z mojstrskega dirigentskega tečaja v Baslu. — Prireditev francoskega inštituta v Ljubljani. — Ali Vam je vroče. — Plavanje najstarejši šport. — O potovanju. — Vsesokolski zlet v Belgradu. — Z glavnih zletnih dni v Belgradu. — Na Šmarno goro. — Šmarna gora. — Pozdrav »Ilustraciji«. — Film: Na robu puščave. — Film: Obešenjakova Tončka. — O opereti. — Ga. Poličeva o opereti. — Ljubljanska opereta. — Mariborsko narodno gledališče. — Oktavo više ...! — Moda v poletju. — Naši otroci — Solnce v avtomobilu. (Vladimir Bartol.) — Grafolčski kotiček. — S III. mednarodnega igralskega kongresa na Dunaju. — Z Jakčeve razstave v Clevelandu. — Iz vsega sveta. — Ahasverstvo narodov, slovenski selilec, Božidar Jakac v Ameriki. (B. Orel.) — S konjskih dirk doma in na tujem. — Morska deklica. (J. Likovič.)

»Ilustracija« izhaja vsak mesec in stane na leto 100 Din, na pol leta 55 Din, posamezne številke po 10 Din v vseh knjigarnah in trafikah. Če lista še ne poznate, zahtevajte številko od uprave na ogled. Uprava revije »Ilustracije«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6-I.

Slovensko akademsko katoliško starešinstvo naznanja svojim članom, da je dne 9. avgusta previden s svetimi zakramenti po volji Vsemogočnega umrl gospod duhovni svetnik akademski slikar

Gašpar Porenta

profesor škof. gimnazije v Št. Vidu.

Vse življenje je iskal lepote, našel jo je v Bogu.

Ljubljana, dne 10. avgusta 1930.

Dvajset tisoč milj pod morjem

spisal

JULES VERNE.

»Motite se, gospod,« sem dejal s popolno gotovostjo. »Pholade ali salpe nikoli ne mečejo tako močnega svita. Ta svit izvira samo od elektrike. Sicer pa glejte — stvar se premika, naprej, nazaj, zopet naprej... Zdaj drvi proti nam!«

Vsi so zakričali.

»Mir!« je zakričal kapitan Farragut. »Krmo popolnoma po vetru. Stroj nazaj!«

Matrozi so zdirjali h krmilu, mašinisti pa k strojem. Takoj so dali kontraparo in »Abraham Lincoln« je v nagibu na levo palubo, opisal polkrog.

»Krmilo desno! Stroj naprej!« je dal Farragut povelje.

Povelji sta se izvršili in fregata se je hitro oddaljevala od ognjišča. Ne! Motim se. Nadnaravna pošast se je ladji bližala z dvakrat večjo hitrostjo!

Nam je zastajala sapa. Jezik in udje so nam otrpnili od groze. Žival se je z nami igrala kakor je hotela. Obkroževala je fregato, ki je zdaj plula 14 vozljev, in jo ogrinjala v svoje plošče svetlobe kakor v goreč prah. Potem se je oddaljila kake 2—3 milje in pustila za sabo fosforescirujoč rep podobno vrtincem pare, ki jih meče za sabo lokomotiva D-vlaka. Nato se je iz teme daljnjega horiconta v naskoku s strahovito hitrostjo zagnala v »Abrahama Lincolna«, se 20 čevljev pred gredljem naenkrat ustavila in izginila — pa ne, da bi se potopila v globočino, ker njena svetloba ni ponehala stopnjema, ampak je v enem hipu ugasnila! Nato pa se je zopet prikazala na drugem boku ladje, ne da bi človek mogel videti, ali je plula okoli ali pa se je zmuznila pod gredljem ladje. Vsak čas se je bilo bati, da se v nas zaleti, kar je moglo biti za ladjo usodno.

Medtem pa sem bil jaz ves osupnjen zaradi manevrov fregate. Ta je namreč bežala, namesto da bi napadala. Stopil sem h kapitanu, da mi to pojasni. Ta mi je pa odgovoril:

»Gospod Arronax, jaz ne vem, s kakšnim strahovitim stvorom imam opraviti in zato v taki temi ne maram fregate izpostavljati nepoznani nevarnosti. Mi moramo vsaj približno vedeti, s kakšnim sovražnikom se merimo. Počakajmo, da se zdani, potem pa se bodo vloge zamenjale.«

»Ali še kaj dvomite, da imamo opraviti z živaljo?«

»Kaj bom dvomil! To je očividno velikanski narval, ki pa je obenem tudi električen.«

»Kakor električni ogór, ki sliči torpedu, kateri se izproži, če se mu približaš.«

»Čisto mogoče,« je odvrnil komandant, »in če ima v sebi razstrelilno silo, potem imamo posla z najstrahovitejšim živim bitjem, kar jih je Bog ustvaril. Zato, dragi gospod, moramo biti kar moč previdni.«

Moštvo to noč ni leglo spat. »Abraham Lincoln«, ki se v hitrosti s svojim nasprotnikom ni mogel meriti, je svoj tempo zmanjšal in je plul s paro pod nizkim pritiskom. Narval ga je posnemal pa se mirno zibal na valovih, očividno odločen, da se z bojnega pozorišča ne umakne.

Toda okoli opolunoči je izginil ali, da se točneje izrazim, je ugasnil kakor kakšna ogromna kresnica. Ali je zbežal? Toda par minut pred 1 uro se je začul oglušujoč švist, kakor če bi bil z velikansko silo brizgnil v zrak steber vode.

Komandant Farragut je stal z menoj in Ned Landom na sprednji palubi.

»Ned Land,« je rekel, »vi ste seveda že slišali kite, kakšen šum delajo?«

»Se razume, kapitan, toda takih, ki bi mi prinesli 2000 dolarjev nagrade, pa ne.«

»Kar se tiče nagrade, imate popolnoma prav. Toda, poslušajte, ali ni ta švist popolnoma enak onemu, ki ga delajo morski sesavci, kadar vodo iz svojih sapnikov izbrizgnejo?«

»Ista reč, gospod kapitan; samo da je ta šunder neprimerno močnejši. Ni se mogoče motiti. Kar tam plava po naši poti, to je brez dvoma morska zverina. Toda, oprostite, kapitan, ko se bo zdanilo, bomo s tem hudičem par besedi izpregovorili?«

»Če se mu bo ljubilo Vas poslušati, mojsten Land,« sem jaz nekoliko ironično odgovoril.

»Če se mu na dolžino štirih harpun približam, bo že moral odpreti ušesa.«

»Toda če se mu hočete na tako razdaljo približati,« je dejal komandant, »Vam bom moral dati kitovsko barko.«

»To se razume, kapitan!«

»To bi se reklo, da riskiram življenje svojih matrozov.«

»Jaz pa svojega,« je hladnokrvno odvrnil harpunir.

Okoli druge ure se je ognjišče luči zopet pokazalo in sicer pet milj pod vetrom od »Abrahama Lincolna«. Kljub razdalji in šumu vetra in valov so se razločno slišali divji udarci narvalovega repa in njegovo sopihajoče dihanje. Zdelo se je, kakor da se v hipu, ko se je velikan dvignil na površino oceana, da diha, zrak stiskuje v njegova pljuča kakor se stiskuje para v mogočne cilindre 2000 konjskih sil.

Vse je ostalo na svojih mestih in se pripravljalo na boj. Razdelili so aparate s trnki. Prvi krmar je dal nabasati topiče, ki mečejo harpuno eno miljo daleč, in dolge lovske puške, ki izstrelijo eksplozivne kroglje, katere ubijejo tudi najmočnejšo žival. Ned Land pa ni storil drugega kakor da je naostril svojo morilno harpuno, ki v njegovih rokah nikoli ni zgrešila svojega cilja.

Ob šestih se je začelo daniti in ob prvem svitu jutranje zarje je izginil tudi električni svit iz narvala. Ob sedmih je bilo že popolnoma svetlo, le gosta jutranja megla je izoževala obzorje, tako da ga tudi najboljši daljnevid ni mogel prodreti. Posledica sta bila razočaranje in jeza.

Jaz sem splezal na jamborčni nastavek zadnjega jambora. Na jamborovih prečnicah sem našel sedečih več oficirjev.

Ob osmih se je megla v debelih čadih valila čez morje in njene spirale so se počasi dvigale. Obzorje se je razširjalo in jasnilo. Naenkrat se je zopet začul glas Ned Landa:

»Žival na zadnjem delu ladje!«

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani«: 25. zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. 32 Din, vez. 42 Din. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA. 24 Din, vez. 32 Din. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. 28 Din, vez. 40 Din. — 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE. 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE. 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami). 24 Din, vez. 32 Din.

Vodstvo zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu n. Ljubljano naznanja, da je danes 9. avgusta, ob 6 zjutraj zapustil ta svet velečastiti gospod duhovni svetnik

prof. Gašpar Porenta

Vzornemu duhovniku, ki je bil nam vsem svojim duhovnim sobratom najlepši zgled in najboljši prijatelj, našim sestram - usmiljenkam in našim dijakom pa najboljši spovednik in vodnik k Bogu, naj bo On sam veliko plačilo!

Vsi naši gojenci, bivši in sedanji, ter vsi drugi, ki ste ga poznali, ohranite ga v blagem spominu pri svojih molitvah!

Pogreb s sveto mašo bo v ponedeljek dne 11. avgusta 1930 ob 9 dopoldne iz zavoda na župno pokopališče v Št. Vidu.

Vodstvo zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu n. Ljublj., 9. VIII. 1930.

Inserirajte v „Slov. listu!“

Pogoj za zdravje

družine je čisto perilo! Belo ko mleko bo to, ako ga bote dosledno prali s pravim

Gazela

terpentinovim milom

Kako plačuje Nemčija

Po Youngovem načrtu mora Nemčija plačati v 59 letih 120 milijard nemških mark. Ta številka se lahko zapiše, toda koliko je to, si težje misliš. Če bi to vsoto zložili v srebrnih markah drugo zraven druge, bi novce lahko šestkrat položili okoli in okoli zemlje. Če pa bi ta denar v markah zložil v stolp, širok 2 metra, bi bil 3krat višji kot najvišja gora sveta Mount Everest. Če bi morala Nemčija svoj dolg ves hkratu odplačati v bankovcih po 100 mark, bi bilo treba naložiti bankovce na 120 železniških tovornih voz. No, ker so pa dovolili odplačevanje skozi 59 let, mora Nemčija vsako leto plačati — dva vagona bankovcev po 100 mark.

Ali res na tak način Nemci plačujejo? Ne, to bi bilo v naši dobi malo zastarelo. Dolg se odplačuje tako, da Nemčija kupi n. pr. francoske zadolžnice (državno posojilo) in jih potem zažge, da Franciji ni treba plačevati ne obresti ne glavnice. Vsako leto gre en nemški diplomatski uradnik z dvema kovčekoma v Pariz, naloži zadolžnice, ki jih je Nemčija kupila s stroji, premogom ali zlatom, in v Berlinu jih zažgo; po navadi precej slovesno, ker je z vsakim takim zažigom Nemčija za eno leto bliže gospodarski neodvisnosti.

Nekdo je dejal v večji družbi: »Če bi imel trapastega sina, bi moral postati pridigar.« — Navzoč duhovnik ga je zavrnil: »Vaš gospod oče je drugače mislil!«

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

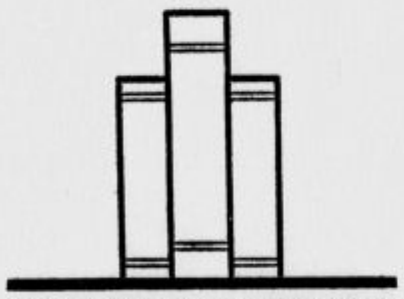

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

SLOVENEC

katoliški dnevnik, pisan v duhu katoliške akcije. — Vsako nedeljo ima prilogo slik na 8 straneh v barotisku. — Stane na mesec 25 Din. Pišite, da se Vam pošlje na ogled. Naslov: »SLOVENEC«, LJUBLJANA, JUGOSLOVANSKA TISKARNA

Špecerijsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.
dobavlja
Gospodarska zveza v Ljubljani

Dvokolesa
teža od 7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpriprostejšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji pneumatika, posamezni deli. Velika izbera, najnižji cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.
„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovška c. št, 4.

Spodnještajerska ljudska posojilnica
Registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Mariboru

Sprejema vloge - daje posojila - Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle

OBRESTUJE VLOGE PO NAJVIŠJI OBRESTNI MERI TER NE ODTEGUJE VLAGATELJEM RENTNEGA DAVKA

Inserirajte v Slov. listu!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe. b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.

2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.

3. Sprejema v življenskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

Prava pot,

ki vodi do ozdravljenja živcev!

Bolni, izčrpani živci zagrenjujejo življenje, povzročajo mnoge bolezni, kakor bodljaje, trganja, omotico, tesnobnost, šumenje v ušesih, motenje v prebavi, pomanjkanje spanja, neveselje do dela in druge slabe pojave.

Moja ravnokar izišla poučna razprava Vam pokaže pravo pot, kako se bote

osvobodili vseh takih bolezni.

V tej brošuri so opisani vzroki, postanek in zdravljenje živčnih bolezni po dolgoletnih izkušnjah. — To veselo sporočilo zdravja pošljem vsakomur

popolnoma zastonj.

Tisoči zahvalnic potrjujejo edini obstoječi uspeh neumornega vestnega raziskovalnega dela za dobrobit trpečega človeštva. Kdor pripada velikemu številu živčno bolnih in kdor boleha na teh mnogoštevilnih pojavih, naj si takoj nabavi mojo knjižico utehe!

Prepričajte se sami,

da vam nič neresničnega ne obljubljam, kajti v prihodnjih dveh tednih pošljem vsakomur, ki mi piše, popolnoma **brezplačno** in franko ono poučno razpravo. Zadošča dopisnica na:

Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz 13, Abt. 494.

Izdaja konzorcij »Slovenskega lista«. Zastopnik Miha Krek. Urejuje Ciril Kočevar. Tiska Jugoslovanske tiskarne. Zastopnik K. Čeč.